

notes
d'una
conversa
amb
josep
nosàs

RAMON GOMIS

Josép Nosàs seu en una calaixera, en un angle de l'estudi. Vesteix uns pantalons grisos amb taques de pintura, jaqueta gris apedaçada amb colzeres, un jersei blau, d'un blau fosc, mitjons grisos, i transporta unes ulleres de montura metàl·lica. Visualment s'assimila a un personatge racionalista, gairebé de peça brechtiana si no fos perquè calça sabatilles de simolsa i mostra unes dents blanques, gens esgrogueïdes, d'anunci dentífric. El seu cabell ja en franc retrocés, alterna els negres i els grisos amb el blanc però el conjunt segueix inevitablement el seu camí vers el blanc. Nosàs parla amb un espinguet personal que d'entrada pot resultar afectat i la seva gesticulació intensa no té l'aire del pagès que mou les mans a batzegades, ans al contrari, és una gesticulació suau, rítmica, donant una gran importància al moviment dels dits, intensíssima. L'estudi està voltat de terra de conreu, tires d'avellaners, amb alguna clapa de verdures. Des de la finestra de l'estudi es divisa la Selva del Camp, la muntanya de Sant Pere, i s'insinuen algunes terres d'Alcover; però avui, no dona per a més. En un dia clar --i a mig camí entre Reus i la Selva del Camp-- (fixa't-hi bé; el primer camí a la dreta després del segon cementiri de cotxes) la visual deu ésser àmplia, magnífica, a ben segur que arriba fins al mar. L'estudi ocupa una segona planta, una mena de golfa. Al peu de l'edifici hi ha un eucaliptus i una mimosa d'ampla copa, carregada de flors grogues, d'un groc de rovell, i uns brots de gatell, amb les gemes peludes, a punt de rebentar, no res més. Són les úniques i escasses concessions a la jardineria que ofereix l'entorn.

Quan estàvem rellegint un esquema de qüestionari, Nosàs ens va sortir d'estudi i digué:

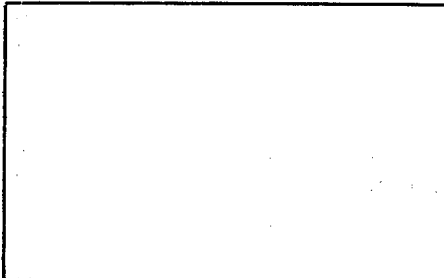
—Un dia o altre s'acabaran els qui pinten calendaris i això que els ismes em són indiferents en el conjunt total de l'art. De fet només hi ha dos arts, el bo i el dolent. I malgrat el figurativisme segueixen interessant-me un Suazo o un Pere Pruna. El que val en art és el resultat. Dic això però no veig la punta als qui pinten per a protestar. Cert que l'art s'exhaureix molt aviat, i cert que en una pintura sempre hi ha alguna cosa viscuda, sentida. Si acceptéssim un "art de fer bonic" ens trobaríem amb un bon grapat de coses boniques que no són art. La biografia?

No interessa la meua biografia, sinó la meua pintura. Com vulguis... Vaig néixer a Barcelona, no posem l'any i vaig estudiar a les escoles de la Salle. Fa vint-i-cinc anys que visc a Reus però ja quan vivia a Barcelona, anava a classes de dibuix amb el Sainz de la Maza. De fet encara que al meu carnet d'identitat posi d'ofici artista-pintor jo tinc estudis de tècnic avícola i per aquest motiu vaig anar a parar a Reus, en una granja dels voltants. Més tard, els meus pares van venir cap aquí i vam posar nosaltres mateixos

una granja, a la Pedra Estela. En establir-me a Reus, vaig seguir els cursos de pintura i dibuix de l'Escola d'Art del Centre de Lectura. En aquells moments l'Escola d'Art del Centre estava força bé, fins i tot teníem classe de natural. Qui més venia a l'Escola d'Art? El Ballester, el Ferran, el Figuerola, l'Aurora Gassó. Més gent. Deix-me fer memòria. Sortíem els diumenges al camp i... El Ferré Estela? Feia de director. Ens vam barallar perquè ell volia que dibuixés llecçons i caragols i jo volia fer-los grossos i ell volia que els fes petits. Ens vam passar a l'escultura, amb el Modest Gener. L'Argilaga ens donava lliçons de perspectiva i el mateix Gener d'anatomia. Els caragols tenen una utilitat, no ho nego pas, però ja n'estàvem farts de caragols. Allò no era una etapa dins una evolució sinó un estancament. A les classes de natural també venia el Garola, el Torrell, l'Estalella... La dificultat estava a trobar model. Per a postres quatre carques es van sentir tocats per la moral i ens van fer tancar les classes.

Mentre Nosàs buscava uns dibuixos, el sol s'amagava per ponent. El seguia enterinyinat i el fred es començava a sentir, amb més intensitat.

—Em pregunten que d'on trec els co-

lors i només cal adonar-se d'una posta de sol. Tens raó, generalment, faig abstracte però ho alterno amb el figurativisme. Sempre hi ha una relació de la meva pintura amb la realitat, amb els temes de la naturalesa. Això estableix unes temàtiques. La dels Estels, la dels Còsmics. D'altres tenen relació amb lectures, somnis, sensacions. Per exemple, les cismàtiques, les suprestres, els imaginats.

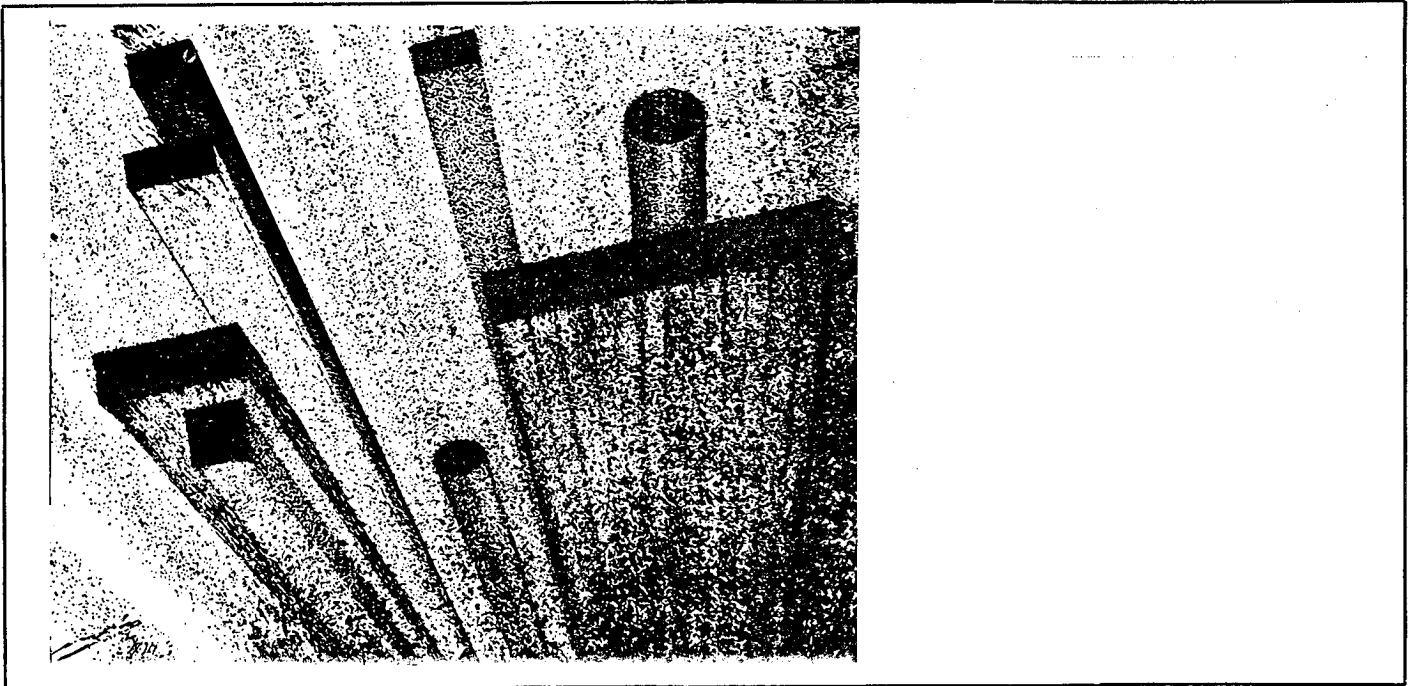
I a instància nostra, el protagonista ens donà una breu notícia del concepte de cinemàtica.

—El so produeix unes formes, i captar-les pot ésser un tema per a una abstracció. Poses un disc i sobre l'altaveu col·loques una làmina i una matèria: arena fina, sèmola, serradures, i segons la música es forma un dibuix. Aquest dibuix està relacionat amb la música, amb el paper, amb la matèria. Això és la base de la meva abstracció. No, no hi escric el títol de la peça musical perquè seria massa pretensió. Com pots veure s'han de tenir presents els materials, encara que jo només treballo amb l'oli i la tela preparada. Ara provo de fer algunes pintures amb tauler, tendència que s'està generalitzant per a evitar les subtraccions de museus i sales d'art. Emportar-se una tela és fàcil, però fer-ho amb un

tauler resulta molt més difícil. Si t'hi fixes veuràs que el tauler dóna a la pintura unes altres qualitats. El procediment? Per a mi s'ha d'aconseguir un acord de tonalitats dins un mateix color i aquest color o la forma no són altra cosa que referències a elements naturals, fulles, arbres, terres i referències subconscients. Dels factors culturals el que m'interessa més és la música. Jo no sóc amic d'anar a veure massa exposicions. El procés? Tinc un horari de treball. Utilitzo els matins per a treballar el color i a la tarda dibuixo. Quan m'he cansat de pintar i dibuixar i els ulls em fan pampallugues, llegeixo. Ara acabo la lectura del **Cambó** del Josep Pla. Aquest autor el segueixo en cada un dels seus volums. Molta gent hauria de llegir **Cambó** perquè hi ha encara qui ignora el fonament del regionalisme, del catalanisme. De pintura? Algunes revistes, la "Goya", el "Batik"... Veus aquell llibre d'allà al damunt? El rellegeiro sovint, és la **Summa Artis**.

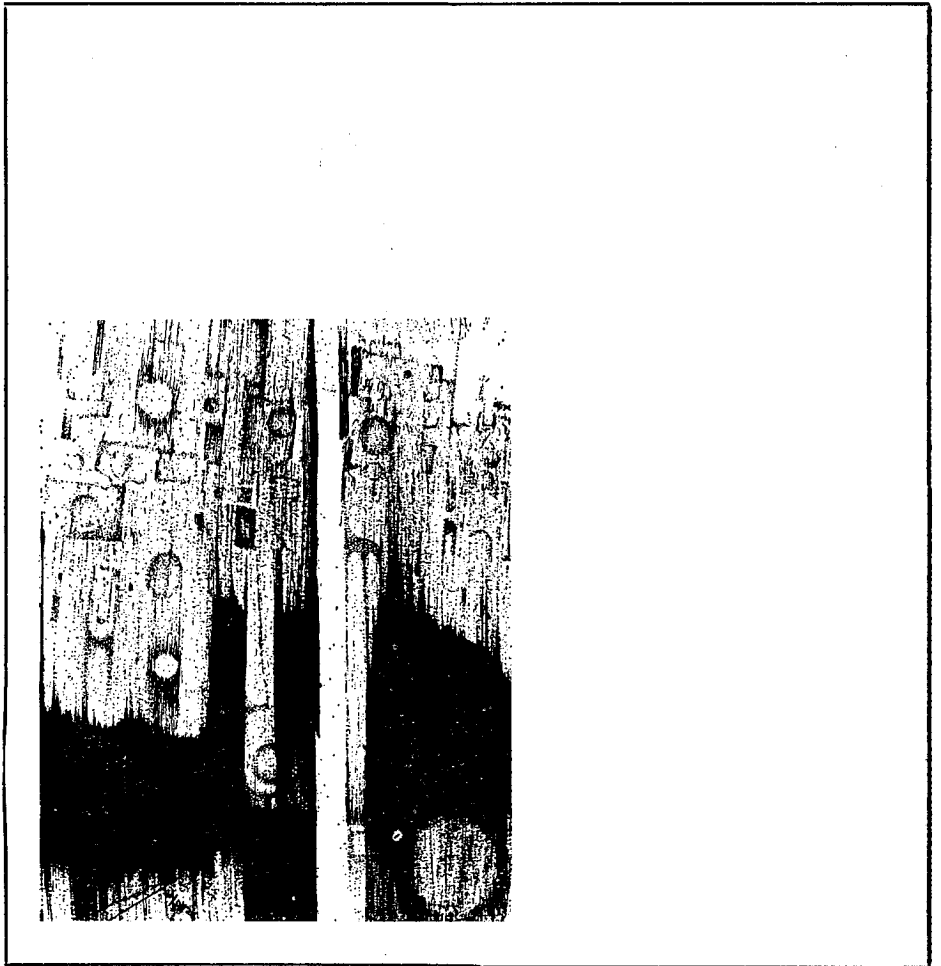
Quan Nosàs trenca el fil i ens mostra el llibre tornem al nostre qüestionari. De la tradició, de la cultura, de la situació artística a Reus...

—Dels pintors catalans un dels que m'agrada més és el Joaquim Mir. A la

seva època de Mallorca, de l'Aleixar... Té uns grisos fantàstics. No el gris de vaixell de guerra sinó un gris net. D'altres activitats culturals? Fa uns dotze anys vàrem crear el grup d'ARA (artistes reusencs actuals) que va durar quatre dies. Ens reuníem un parell de cops a la setmana, al soterrani del "Solsis", però el grup, com et deia, es va desfer de seguida. Abans, als anys 47 i 48 vam formar una mena de tertúlia a cal Boada on parlàvem d'art. Hi acudien diversa gent. El Modest Gener, el Vicenç Ferrer, el Ferran, el Figuerola, el Torrell, el Ballester, l'Aurora Gassó. S'acabà perquè no ens deixaren reunir més. Qüestió de permís. Fou llavors quan el Gener es posà un forn de ceràmiques i quan nosaltres, el Ballester, el Ferran, el Figuerola i jo llugàrem una golfa en una travessia del carrer Santa Anna, un carreró que no té pas. De fet com a titulars, com a propietaris l'estudi només érem nosaltres quatre però també venien la Conxa Llobeyt i l'Aurora Gassó.

Nosàs s'alçà de nou i encengué una estufa de llenya que resultava impertinent apagada, al mig de la cambra. Després amb el dit petit de la mà dreta es fregà els ulls, uns moments, i passà a mossegar-se les ungles de la mà esquerra, que deixà de mossegar per a seguir gesticulant amb idèntic ritme que abans, però sense tanta afectació. Es va trencar la conversa i ja la vàrem reprendre parlant del fred i de com s'havia fet tard. El qüestionari ja ens era totalment inútil.

Josep Nosàs ha participat en distintes exposicions col·lectives i ha estat guardonat als premis de dibuix Joan Miró i Anglada Guillot. Individualment ha exposat al Centre de Lectura de Reus (1970), a la Galeria Fort de Tarragona (1969), a la Galeria Novart de Madrid (1972), i a la Sala Jaimes de Barcelona (1968 i 1972). La seva pintura, predominantment abstracta, dóna una extraordinària importància al color, a la textura visual del color. En Nosàs no es troba cap utilització conceptual de la forma i en canvi sí una utilització conceptual del color amb la utilització de diferents tons d'un mateix color (terres, verds, morats, marrons, taronjats) referits a imatges reals o irrealment amb absolut despreci de qualsevulla convenció. Els elements culturals són utilitzats com a tema, però aquesta utilització no passa a un nivell estructural en la creació artística, exclos de la música o el silenci que donen el ritme a l'obra. Aquesta presència constant del so, del ritme suggereix unes influències futuristes (Severini, Balla...) que sols hem pogut observar en algun dels seus dibuixos com el subtítulat "Accident". Els factors col·lectius són sempre ambivalents i en aquest aspecte Nosàs es mostra extraordinàriament aseptíc. Els factors individuals hi són manifestos tant en la utilització del dibuix i la valoració de les formes com en la valoració del color, valoracions que permeten amb certa facilitat una lectura psicoanalítica. Josep Nosàs amb el títol "El color com a protagonista" mostrarà les seves pintures a la Sala Jaimes de Barcelona, del 8 al 21 de febrer.